

SjømatNorge

Årsmelding 2022

Om Sjømat Norge

Sjømat Norge er en landsomfattende bransje- og arbeidsgiverforening som er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Sjømat Norge Service er en del av Sjømat Norge.

Sjømat Norge representerer en stadig større del av den samlede sjømatnæringen. Ved utgangen av 2022 hadde Sjømat Norge 840 medlemsbedrifter. Selv om en del av disse inngår i konsern, gjør dette Sjømat Norge til landets klart største organisasjon innenfor marine næringer, noe som gir tyngde og gjennomslagskraft. I sum har medlemsbedriftene i Sjømat Norge om lag 20 000 arbeidstakere.

Sjømat Norge representerer hele verdikjeden fra fjord til bord i norsk sjømatnæring. I havbrukssektoren dekker Sjømat Norge marine fôrråvarer via fôr og havbruk til marked, samt selskap som selger tjenester og produkter til havbruksnæringen. Blant disse inngår havbruksrederi, produsenter av utstyr, tjenesteleverandører og selskap innenfor fiskehelse- og miljøområdet. I fangstbasert sektor dekker Sjømat Norge bedrifter fra kaikanten og ut til markedet. Sjømat Norge organiserer også bedrifter som produserer marine ingredienser til næringsmidler.

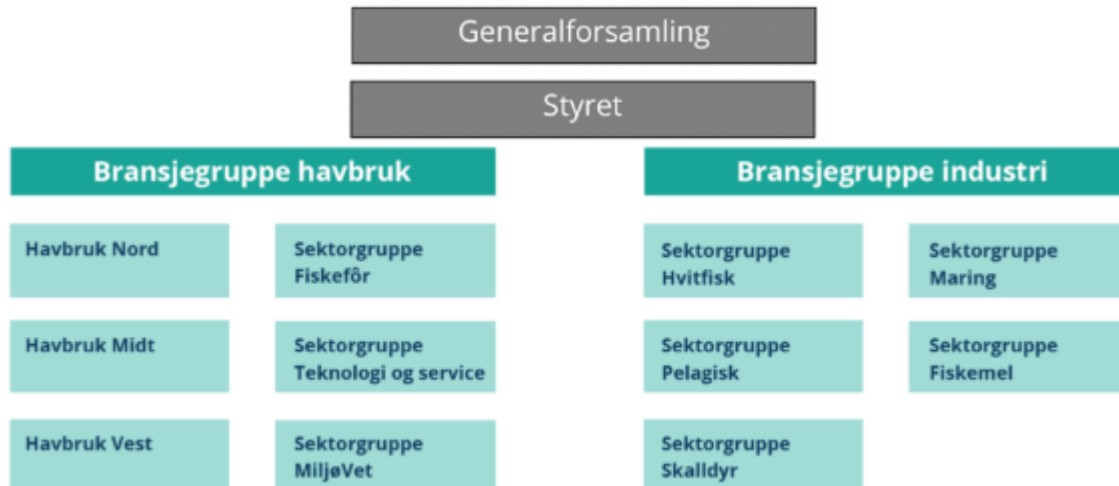
Sjømat Norges vedtekter samt årsregnskap for 2022 er å finne på våre hjemmesider.

Sentrale tall 2017-2022:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Medlemsbedrifter	550	600	670	770	800	840
Årsverk i medlemsbedriftene	ca. 12 500	ca. 14 000	ca. 14 300	Ca. 16 000	Ca. 18 500	Ca. 20 000
Antall møter i styret	15	10	12	14	14	25
Behandlede saker i styret *	81/27	63/26	74/30	61/32	89/45	98/39
Antall møter i bransjegruppene	14	14	12	25	17	19
Behandlede saker i bransjegruppene	100	87	85	129	104	94
Ansatte i administrasjonen	21	22	24	27	25	27
Sykefravær i adm.	1,4 %	2,6 %	0,4%	0,3%	1,2%	1,9

*) Styresaker for hhv. Sjømat Norge/Sjømat Norge Service. Styret i Sjømat Norge Service er sammenfallende med styret i Sjømat Norge og møtene avvikles parallelt.

Tillitsvalgte organer

Administrasjonen planlegger og gjennomfører det næringspolitiske arbeidet sammen med de tillitsvalgte og Sjømat Norges strategier forankres bredt gjennom organisasjonsarbeidet i de tillitsvalgte organer.

Mellom generalforsamlingene er styret øverste besluttede organ i Sjømat Norge. Bransjegruppene for henholdsvis havbruk- og industrisektoren er de viktigste rådgivende organene for styret. Bransjene har også egne sektorgrupper. Lederne for disse er fortrinnsvis medlemmer av bransjegruppene.

Innenfor havbruk er det regionlag for havbruksbedriftene i Nord-Norge, Midt-Norge og Vestlandet, samt sektorgrupper for fiskefôr, teknologi og service og miljø- og veterinærtjenester (MiljøVet). I tillegg er det faggrupper for sektorer som ikke har naturlig plass i sektorgruppene eller i Bransjegruppe havbruk. Det er faggrupper for marinfiskoppdrett, blåskjelldyrkere og havbruk til havs. Sistnevnte faggruppe samarbeider også med Norsk Industri og NHO.

Innenfor industri og handel er det sektorgrupper for hvitfisk, pelagisk, skalldyr, fiskemel og marine ingredienser. I tillegg gjennomføres det i løpet av året både regionale, bransjebestemte og tematiske medlemsmøter.

Sjømat Norge er representert med tillitsvalgte i NHO. Fredd Wilsgård er varamedlem i NHOs styre. I tillegg har Sjømat Norge én fast representant i NHOs representantskap og tre representanter i NHOs generalforsamling.

Sjømat Norge har hovedkontor i Næringslivets Hus i Oslo og kontorer i Bergen, Ålesund, Trondheim og Tromsø.

Deltakelse i internasjonale organisasjoner

På europeisk nivå deltar Sjømat Norge i de europeiske bransjeorganisasjonene (FEFAC, FEAP, EU-fishmeal og AIPCE-CEP), noe som gir en god mulighet til å påvirke EUs regelverk knyttet til sjømat og sjømatproduksjon. Dette arbeidet blir stadig viktigere når det gjelder regelverksutvikling da beslutningene tas i Brussel, og det styrker norske posisjoner når de støttes av flere aktører.

- FEFAC (The European Feed Manufacturers' Federation) er den europeiske organisasjonen for fôrprodusenter.

- Arbeidet i FEAP (Federation of European Aquaculture Producers) har en særlig sentral plass for Sjømat Norge. Tor Anders Elvegård er visepresident i FEAP, mens Tor Eirik Homme er leder av "Commission for Cod, Large Trout and Salmon".
- European Fishmeal and Fish Oil Producers er føderasjonen av nasjonale organisasjoner for produsenter av marine oljer.
- AIPCE-CEP (Association des industries de poisson de l'U.E) er den europeiske organisasjonen for fiskeindustri, fiskeimportører og fiskeeksportører. Sjømat Norge deltar i AIPCEs styremøter og i relevante faggrupper (særlig innenfor miljø, matregelverket og handel).

Sjømat Norge har i tillegg en sentral posisjon i den globale organisasjonen International Salmon Farmers Association (ISFA), hvor interesseorganisasjoner for atlantisk laks deltar og hvor Sjømat Norge siden 2012 har stått for sekretariat og lederverv.

2022 i sjømatnæringen

Eksternt relasjonsarbeid og alliansebygging.....	5
Likestilling i Sjømatnæringen	5
Tariffoppgjøret 2022	6
Håndtering av krigen i Ukraina og matvareforsyning	6
Fiskeriforhandlinger med andre stater	7
Markedsadgang	7
Samferdsel	8
Digitalisering	9
Oppfølging av bærekraftmålene i Sjømat 2030.....	10
Matsvinn	11
#MerAv og samarbeid for økt sjømatkonsum	11
Samarbeidsavtale for perioden 2022 - 2025	11
Gjennomføring av EUs dyrehelselov i Norge	12
Fiskevelferd	12
Industriutslippsdirektivet.....	13
Bearbeidingsutvalget	13
Råstofftilgang	14
Rettsak Norges Sildesalgslag	14
Kvoteutvalget 2.0.....	15
Arbeids- og ressurskriminalitet.....	15
Permitteringsadgang for fiskeindustrien	16
Skattlegging av sjømatnæringen.....	16
Verdifastsettelse av havbrukstillatelser.....	16
Forslag om innføring av grunnrenteskatt på laks- og ørretproduksjon.....	17
Politisk arbeid og medlemsarbeid	17
Skatteutvalget	18
Havbruksutvalget	19
Biosikkerhetsutvalget.....	19
Stamfiskutvalget	20
Havbruk til havs	20
Organisering av myndighetsansvar for tilsyn med dykkervirksomhet	20
Rederiskatt.....	21

Eksternt relasjonsarbeid og alliansebygging

Sjømat Norge har en sentral oppgave i å fremme medlemmenes interesser og bidra til gode rammebetingelser. For å få formidlet kunnskap om næringen, hvilke utfordringer næringen møter og hvilke behov og ambisjoner de ulike sektorene har for utvikling, matproduksjon, verdiskaping og sysselsetting, er det nødvendig med bred kontakt med politiske miljøer, forvaltning og andre aktører gjennom året. Møtepunktene er av ulik art og både administrasjon og tillitsvalgte er involvert i dette arbeidet. Sjømat Norge legger stor vekt på politisk arbeid overfor Stortinget og regjeringen samt politikere regionalt og lokalt. Sjømat Norge har deltatt på relevante høringer på Stortinget og avholdt møter med politisk ledelse i ulike departement om aktuelle saksområder.

Sjømat Norge er en viktig stemme innad i NHO, som igjen er en toneangivende stemme i den offentlige debatten. Samarbeidet med NHO sentralt og de øvrige landsforeningene er sterkt.

I 2022 har vi også videreført dialogen med sentrale samfunnsaktører som miljøbevegelsen, dyrevernere og forskningsinstitusjoner.

Sjømat Norge har hatt et godt samarbeid med flere av de største arbeidstakerorganisasjonene i næringspolitiske saker. Våren 2022 ble det enighet mellom NHO med Sjømat Norge og Norsk Industri, LO med Fellesforbundet, NNN, Norsk Sjømannsforbund, Norsk Sjøoffisersforbund og Industri Energi samt Norges Fiskarlag med Fiskebåt om å etablere et samarbeidsorgan etter modell fra Maritimt Forum og Konkraft. Biomarint Forum ble lansert høsten 2022 og ledes av Jørn Prangerød. Forumet skal bidra til å øke forståelse for de biomarine næringers betydning for matproduksjon og industriutvikling.

Sjømat Norge samarbeider godt med andre næringsorganisasjoner. Det er etablert felles arenaer både for toppledere og kommunikasjonsmedarbeidere i form av blant annet ambassadørkorps. Dette er gjort for å styrke koordineringen av omdømmearbeidet i saker hvor organisasjonene og næringen har felles interesser. Omdømmeundersøkelser viser at en stor andel av befolkningen har manglende kunnskap om sjømatnæringen. Derfor er kunnskapsbygging og informasjonsdeling en viktig del av arbeidet for å sikre satsning på sjømatnæringen i Norge.

Likestilling i Sjømatnæringen

Sjømat Norges styre har anmodet valgkomiteen om å vie økt oppmerksomhet på god kjønnsfordeling i alle tillitsvalgte organ. I Sjømat Norges styre var det i beretningsåret 5 kvinner og 5 menn. I Bransjegruppe industri og handel er 4 av 12 medlemmer kvinner og i Bransjegruppe havbruk er 5 av 12 kvinner. I Sjømat Norges ledelse og administrasjon er det god kjønnsfordeling. Organisasjonen har fortsatt behov for å løfte frem flere kvinner i underliggende organer, og har et generelt fokus på å rekruttere flere unge tillitsvalgte inn i organisasjonen. Sjømat Norge har i løpet av våren 2022 også gjennomgått varslingsrutiner og oppdatert disse.

Styret i Sjømat Norge er bevisst på at det skal være god kjønnsbalanse for innledere på våre arrangementer.

Høsten 2021 innkalte fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran og kultur og likestillingsminister Trettebergstuen næringens organisasjoner til møte. Bakgrunnen var oppslag i media om seksuell trakassering i fiskeflåten. Den 8. mars 2022 avholdt statsråd Bjørnar Skjæran oppfølgingsmøte med næringen for å sjekke om organisasjonene hadde fulgt opp arbeidet med å øke fokus på likestilling samt å arbeide mot seksuell trakassering. Sjømat Norge orienterte om arbeidet vi har gjort internt, og også om at behovet for å løfte likestillingsarbeidet er tatt opp med våre medlemmer.

I forbindelse med tarifforhandlingene ble det i havbruksoverenskomsten konkludert med økt fokus på likestillingsarbeid, og arbeid mot seksuell trakassering.

Tariffoppgjøret 2022

Tariffoppgjøret 2022 var et såkalt hovedoppgjør, hvor samtlige av Sjømat Norges tariffavtaler ble revidert.

Frontfagsoppgjøret mellom Norsk Industri og Fellesforbundet ble som vanlig gjennomført først og dannet rammen for de etterfølgende oppgjør. Her ble det gitt et generelt tillegg på kr 4,- og den økonomiske rammen for oppjøret ble på 3,7 %.

Sjømat Norge oppnådde en forhandlingsløsning i alle våre gjennomførte oppgjør, og alle holdt seg innenfor rammen av frontfaget. Det ble gitt et generelt tillegg på kr 4 i alle oppgjørene.

I forhandlingene med Fellesforbundet om Havbruksoverenskomsten, ble minstelønn hevet med kr 8,- til kr 207,51. Fagbrevtillegget ble økt med kr 3 til kr 17,50. Det ble foretatt en justering i bestemmelsen om kompensierende fri når bevegelige helligdager faller på avspaseringsdager etter arbeidstidsordningen. Det ble også tatt inn en bestemmelse om at forskjøvet arbeidstid betales som for overtid. Det ble også satt ned to utvalg, ett for beredskapsvaktordninger og ett for praktisering av ferieloven.

I forhandlingene med NNN om Fiskeindustrioverenskomsten ble minstelønnen hevet med kr 6,23 til kr 199,78 etter den automatiske reguleringen som følger av overenskomsten. I tillegg ble fagbrevtillegget økt med kr 2,- til kr 14,-.

I forhandlingene med Industri Energi om Overenskomst for fiskemel- og fiskefôrindustrien, ble minstelønnsatsene hevet med kr 8,- til kr 202,28. Fagbrevtillegget økte med kroner 1,50 til kr 12,50. Her ble det også nedsatt et utvalg som skal se på overenskomstens bestemmelser om overtidarbeid.

Forhandlingene på sjøfartstariffene ble utsatt til 2023. Dette som følge av at oppjøret mellom Kystrederiene og sjømannsorganisasjonene først ble avklart i desember etter mekling. Samtidig har Sjømat Norge hatt utskifting av ansvarlig for dette området.

Håndtering av krigen i Ukraina og matvareforsyning

Den globale matvarehandelen gjennomgikk under koronapandemien betydelige utfordringer, ikke minst logistikkmessig. Utfordringene vedvarte til enkelte markeder i 2022. Russlands invasjon av Ukraina 24. februar 2022 medførte nye og omfattende konsekvenser for verdens matvareproduksjon, også for den norske sjømatnæringen.

Umiddelbart førte invasjonen til bortimot full stopp i eksporten av norsk sjømat til det ukrainske markedet. Det ble en tilsvarende stopp i importen av kornvarer fra Ukraina, som har vært viktig vegetabilsk innsatsfaktor til blant annet norsk fiskefôr. Fôrprodusentene ble dermed tvunget til å finne alternative fôrkilder eller leverandører.

I tillegg til handelsmessige utfordringer førte den russiske invasjonen også til vesentlige problemer for ansatte i ukrainske selskaper og deres familier. Gjennom årene har norsk sjømatnæring etablert et tett samarbeid med ukrainske selskaper, og Sjømat Norge er medlem av Norsk-Ukrainsk Handelskammer. Det falt seg derfor naturlig for Sjømat Norge å gjennom handelskammeret ta initiativ til en humanitær hjelpeaksjon, hvor selskaper i sjømatnæringen ga betydelig økonomisk støtte til den ukrainske befolkningen.

Krigen i Ukraina har også gitt konsekvenser for de handelsmessige relasjonene til Belarus og Russland. Til Belarus har eksporten falt vesentlig, noe som blant annet har sammenheng med at ulike sanksjoner er iverksatt mot selskaper og banker i Belarus som følge av landets tette samarbeid med Russland og delvis involvering i krigen mot Ukraina.

Til Russland har det vært sterke begrensninger i importen av sjømat fra Norge siden 2014, da Russland iverksatte mottiltak mot vestlige sanksjoner som følge av den russiske annekteringen av Krim. Det var også i lang tid forut for dette ulike importrestriksjoner på import av sjømat til Russland. Etter 2015 har importen til Russland i hovedsak bestått av bearbeidet sjømat i transitt via Belarus. Også denne handelen er nå så godt som borte. Handel med matvarer og innsatsfaktorer til matvarer har vært unntatt de sanksjoner som EU har iverksatt mot Russland - og som Norge har sluttet seg til - etter angrepet på Ukraina.

Annen eksport (enn sjømat) til Russland har i all hovedsak omfattet fiskefôr og smolt samt utstyr til russisk oppdrettsnæring. Disse handelsaktivitetene har i beretningsåret så godt som stoppet opp; dels som følge av sanksjonene mot Russland, og dels som følge av logistikk- og betalingsvansker.

Importen fra Russland dreier seg i første rekke om russisk hvitfisk, som i all hovedsak er i transitt i norske fryseterminaler før videre transport til andre markeder. Denne aktiviteten har norske myndigheter hatt en klar målsetning om å videreføre, for å unngå at det norsk-russiske fiskeriforvaltningssamarbeidet kommer i spill. Sjømat Norge har forholdt seg til regjeringens føringer for relasjonene til Russland, som i oktober 2022 blant annet resulterte i begrensninger på russiske anløp. Kun havnene i Tromsø, Båtsfjord og Kirkenes er nå tilgjengelige for russiske landinger.

Fiskeriforhandlinger med andre stater

Russlands krigføring til tross; også i 2022 kom den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen i mål med en felles avtale om forvaltningen i de felles fiskebestandene i Barentshavet. Sjømat Norge deltok i den norske delegasjonen.

I tillegg til den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen deltar Sjømat Norge i den norske delegasjonen i fiskeriforhandlingene med EU og Storbritannia. Vi deltar også i den norske delegasjonen i kyststatsforhandlingene om makrell, norsk vårgytende sild, kolmule og lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen.

De siste årene har ikke kyststatene klart å komme til enighet om fordelingen av sild, makrell og kolmule. Utfordringene har blitt forsterket av Brexit. Disse bestandene har derfor mistet miljøsertifiseringen. Kyststatene har intensivert arbeidet for å komme frem til enighet.

Markedsadgang

Arbeidet med markedsadgang er et langsiktig arbeid, og det har dessverre vært få lyspunkter i 2022. Mye av både Sjømat Norges og myndighetenes arbeid er mer rettet mot å vedlikeholde, heller enn å forbedre, adgangen. Dette er ressurskrevende både for myndigheter og næring, og påvirker i økende grad hvilke verdier som kan skapes i sjømatnæringen.

Også i råvareflyten, gjennom direkte landinger, ser vi klare tendenser til at landene rundt Nordsjøen begrenser muligheten for konkurranse om råstoffet. Skottland følger nå etter Færøyene og begrenser fra 01.01.23 egen flåte i å lande i utenlandsk havn.

Forholdet til EU er uforandret siden 2021. Ti tollfrie importkvoter for norsk sjømat til EU gikk ut på dato i april 2021. Disse kvotene, som særlig åpner markedet for sild og makrell, er fortsatt ikke gjenåpnet. Vi opplever ikke at næringens mangelfulle tilgang til det store markedet i Europa gis politisk oppmerksomhet.

Markedssituasjonen for makrell går mot en uheldig utvikling i flere viktige asiatiske markeder. Både EU og Storbritannia har handelsavtaler med Japan, som på sikt vil gi deres makrell tollfri adgang til markedet, mens vår makrell møter betydelig toll. Det samme er situasjonen i Sør-Korea. Dette setter vår eksport i en utsatt situasjon.

Norske myndigheter har ikke lyktes med å få Japan til forhandlingsbordet. Sjømat Norge har sterkt påtrykk fra medlemsbedrifter om å bidra til å løfte interessen for en handelsavtale mellom Japan og Norge, og om at vi som næring må arbeide parallelt med norske myndigheter for å støtte deres arbeid. Sjømat Norge har nå etablert en egen prosjektgruppe, med bred medlemsrepresentasjon, for å arbeide særskilt med Japan. Sjømat Norge deltok også i en mindre næringslivsdelegasjon til Japan høsten 2022. Delegasjonen var ledet av NHOs president, og hensikten var å knytte kontakter og drøfte handels- og næringslivssamarbeid med organisasjoner og myndigheter i Japan.

I handelen med klippfisk til Brasil opplever eksportørene økende usikkerhet. Dette er knyttet til regelverket for kontroll av vanninnhold i fisken og sanksjoner ved uregelmessigheter. Det har vært god kontakt mellom norske og brasilianske myndigheter i 2022, og en brasiliansk myndighetsdelegasjon besøkte Ålesund i august. Sjømat Norge organiserte dette besøket og la til rette for møter med eksportørene. Dialogen med de to lands matmyndigheter er videreført utover høsten. FHF har gjort et svært nyttig dokumentasjonsarbeid, særlig på områdene vanninnhold i fisken og målemetoder, noe som er til stor hjelp i arbeidet med å møte kravene i Brasil.

Det er stor usikkerhet i handelen med Kina. Godkjenningen til alle norske sjømatprodusenter for handel med Kina utløper i mars 2023, og en regodkjenning foregår nå. Vi vet av erfaring at små avvik i formaliteter kan få store konsekvenser. I tillegg praktiserer Kina svært strenge krav og kontrollrutiner knyttet til Covid-19, noe som kan gi uforutsette utslag.

Manglende oppfølging og godkjenning av nye bedrifter og produkter fra kinesiske myndigheters side, gjør at en rekke norske bedrifter er avskåret fra å handle med Kina. Stadig flere land innfører omfattende godkjenningsordninger og listeføring av bedrifter og produkter som de tillater å handle med. Dette gjelder særlig for asiatiske land.

Samferdsel

For sjømatnæringen er velfungerende logistikk-løsninger helt avgjørende for å sikre vareflyt og tilgang på personell. Sjømat Norge deltar derfor i flere målrettede aktiviteter for å sørge for at næringens rammevilkår er best mulig.

I flere år har Sjømat Norge vært én av partnerne i Godsalliansen, som har til formål å få mer gods over på båt og bane. Sjømatnæringen er en stor bruker av båttransport både for råvarer og for fryste og tilvirkede sjømatprodukter til markedet, men det er godt potensiale for i større grad å bruke båt til transport av ferdige varer. Sjømat Norge deltok derfor i 2022 i et eget utredningsarbeid initiert av Nærings- og fiskeridepartementet, med formål å flytte enda mer gods til båt. Vedtaket i statsbudsjettet for 2023 om igangsetting av Stadtunnelen er dessuten et viktig tiltak for å forbedre forholdene for transport av sjømat på båt.

Tog har de senere årene fått en svært sentral posisjon i transporten av sjømat til markedene. Både på Ofotbanen, Nordlandsbanen og Bergensbanen transporteres økende volumer sjømat. Årlig er det nå

opp mot 400.000 tonn sjømat som går på norske skinner. En vesentlig hemsko for å øke godsframføringen på bane ligger i det svenske jernbanenettet. Sjømat Norge deltar i et svensk prosjekt hvor blant annet Narvik Havn, Tornedalsrådet och Norrbottniabanan deltar og hvor målsetningen er å forbedre godsfremføringen.

Selv om det er en klar målsetning å flytte gods bort fra vei, så er veitransport helt avgjørende for deler av transportstrekningene. Å sørge for god veikvalitet, ikke minst på fylkesveinettet, har derfor vært en prioritert oppgave for Sjømat Norge. De siste årene er det gitt særskilte bevilgninger over samferdselsbudsjettet til såkalte nasjonale næringsveier, blant annet etter initiativ fra Sjømat Norge. I forhold til behovet er tilgjengelige rammer imidlertid altfor små.

Sjømat Norge deltar også i det langsiktige arbeidet med Nasjonal Transportplan (NTP). For neste NTP-periode, 2025-2036, har Sjømat Norge spilt inn at beredskapsspørsmål bør vies økt oppmerksomhet i fremtidige planer for samferdselsutbygging. Sjømatnæringen er helt avhengig av at det ikke oppstår flaskehalsen som stopper vareflyten.

Digitalisering

Det har vært et ønske om å etablere et samarbeid om digitalisering mellom det private og det offentlige, og gjøre hverdagen i sjømatnæringen enklere gjennom offentlig-privat sektorutvikling. Sjømat Norge, Sjømatbedriftene og NFD inngikk derfor i 2021 en avtale om etableringen av OPS sjømat. Målet med OPS Sjømat er å gjennomføre samfunnsøkonomisk lønnsomme og selvforsterkende offentlig-private tiltak, med fokus på digitalisering, til det beste for sjømatnæringens konkurransekraft og verdiskaping. Digitalisering er et verktøy for å nå et mål, og ikke et mål i seg selv.

OPS Sjømat er ikke prosjekteier, men har vært involvert i følgende prosjekter i 2022. (Sjømat Norge er eier eller deleier i prosjektene merket*):

- Elve-CV*
- Informasjonsforvaltning dataområdet sjømat*
- Driftsplansøknad
- Plasthåndtering*
- Portal for miljødata (MOM B) *
- Områdesamarbeid*
- Digitale sertifikater
- Samdrift melding
- Elektroniske fraktbrev*
- Algeovervåking
- Miljøundersøkelser (MOM B og C)
- Listeføring av godkjente sjømatprodusenter for eksport utenfor EU/EØS
- Fiskehelsesdata*

Det offentlige har med sin delingsplattform Altinn en portal for samtykkebasert deling av informasjon mellom det private og det offentlige. Altinn kan ikke ivareta behovet for deling av data mellom private aktører, og det er derfor igangsatt utvikling av en samtykkebasert delingsløsning – Sjømatdata - som kan ivareta dette.

Oppfølging av bærekraftmålene i Sjømat 2030

Sjømat Norge jobber aktivt for å vise at sjømatnæringen er en viktig del av det grønne skiftet. Vi kan øke høstingen og produksjonen av klimavennlig sjømat og skape enda flere grønne arbeidsplasser i Norge med lavere grad av miljøpåvirkning. Med stabile og konkurransedyktige rammevilkår og riktig bruk av virkemiddelapparatet kan vi; få økt bearbeiding av ressursene i Norge som igjen bidrar til sirkulærøkonomi, ha en bærekraftig vekst i havbruk, produsere stadig mer av fôringrediensene med lave miljøavtrykk i Norge og videreutvikle en sterk norsk leverandørnæring.

Mål: *Sjømatnæringen skal være en aktiv pådriver for økt bruk av miljøregnskap i hele verdikjeden som verktøy for dokumentasjon og som grunnlag for prioriteringer.*

Sjømat Norge var med i utarbeidelsen av standardiserte regler for LCA-basert beregning av miljømessige fotavtrykk på produktnivå for fôr til matproduserende dyr (PEFCR Feed for food producing animals) i samarbeide med Europa-kommisjonen. Disse er nå fastsatt.

Sjømat Norge har siden 2019 i samarbeid med Europa-Kommisjonen ledet utarbeidelsen av tilsvarende beregningsregler for marin fisk (både fangstbasert og oppdrettsbasert) (PEFCR Marine fish for human consumption). Kommisjonen har blitt forsinket med leveringen av bakgrunnsdata/ sekundærdata som er en forutsetning for ferdigstilling av PEFCR. Dette medfører at PEFCR Marine fish for human consumption ikke blir ferdigstilt før i ultimo 2023. Mot slutten av 2022 er fem bedrifter i gang med å teste utkastet til regler i egen produksjon.

En forutsetning for at det skal være praktisk mulig å beregne miljøfotavtrykk basert på LCA for sjømat med delvis "lange" og sammensatte verdikjeder, er at det må foreligge lett tilgjengelige databaser med relevant miljøinformasjon av god kvalitet som kan brukes dersom en aktør ikke kan eller vil bruke primærdata fra sin leverandørkjede. Sjømat Norge har også i 2022 arbeidet med videreutvikling av *Global Feed Lifecycle Assessment Institute* (GFLI) som ble etablert som en stiftelse i USA i 2019 med dette som formål. Sjømat Norge er med i styret i stiftelsen. Administrasjonen har base i Europa.

Mål: *Havbruksnæringen skal innen 2030 redusere sine miljømessige fotavtrykk. Dette vil realiseres blant annet ved at en vesentlig andel av fiskefôret skal bestå av animalske og vegetabiliske biprodukter, insektprodukter og/eller produkter fra dyrking av mikroorganismer. Valg av råvarer til fôr skal være bærekraftig i forhold til sikring av artsmangfoldet, og i forhold til bevaring av regnskog og andre biotoper. Arter på lavere trofisk nivå, inkludert marine alger og dyre- og planteplankton, bør utgjøre en viktig andel av råvarene for sjømatproduksjon herunder fôr til bruk i akvakultur.*

De marine ressursene skal forvaltes bærekraftig. Alle marine ressurser, herunder «nye» som hittil ikke har vært gjenstand for høsting, må forvaltes på en måte som legger til rette for stabil forsyning for industrialisering og verdiskaping under forutsetningen av at høstingen er miljømessig bærekraftig.

Siden substitusjon av vegetabiliske næringsmidler med marint mel og olje bidrar til vesentlig reduksjon av fôrets fotavtrykk, arbeider Sjømat Norge nå med å legge til rette for et slikt skifte. En vesentlig endring til nye marine råvarer og råvarer basert på dyrking av insekter eller mikroorganismer, krever omfattende innovasjon og investeringer som forutsetter at det offentlige virkemiddelapparatet for bærekraftig utvikling legger til rette for risikoreduserende støtte til sjømatindustrien.

Det er viktig med støtte fra NGO'er på miljøsidene, og Sjømat Norge har sammen med Aker Biomarine, Biomar, Calanus, Cargill, Aquarius, MOWI Feed og Skretting inngått en samarbeidsavtale med Bellona

med dette som formål (Råvareløftet). I november 2022 ble *"Råvareløftets veikart og barrierestudier for nye fôrråvarer"* ferdigstilt og overlevert statsråd Skjæran.

Arbeidet med politisk forankring må sies å være godt tydeliggjort i regjeringsplattformen: *"Regjeringen vil stimulere til økt bærekraft gjennom et eget program for produksjon av bærekraftig fôr basert på norske ressurser, sette mål om at alt fôr til havbruksnæringen skal være fra bærekraftige kilder innen 2030, og legge til rette for bruk av karbon (CCU) innen fôrproduksjon."*

Arbeidet med Råvareløftet videreføres i 2023 for å bidra til realisering av det nødvendige råvareskiftet.

Matsvinn

Matbransjen signerte i 2017 bransjeavtalen om reduksjon av matsvinn med Klima- og miljødepartementet (KLD) og fire andre departementer. Bransjeavtalen har med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål punkt 12.3 fastsatt et overordnet mål om reduksjon av matsvinn i Norge med 50 % innen 2030. Dette skal beregnes for hele matkjeden målt i kg per person og er konkretisert ned i to overordnede delmål om 1) 15 % reduksjon innen 2020 og 2) 30 % reduksjon innen 2025. Sjømatnæringen isolert sett innfridde målet med 15 % reduksjon innen 2020.

For å nå målet må matsvinnet kartlegges og rapporteres, og det må gjøres tiltak og samarbeid på tvers av verdikjeden. I 2022 videreførte Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF) Matsvinnprosjektet, denne gang med et langsiktig prosjekt (frem til 2026).

Totalt har 8 av medlemmene i Sjømat Norge sluttet seg til prosjektet. Sjømat Norge har som mål at ytterligere 5 virksomheter slutter seg til i løpet av 2023, og på sikt at alle medlemmer bidrar til dette viktige arbeidet.

#MerAv og samarbeid for økt sjømatkonsum

Innsatsområde 4 i intensjonsavtalen for et sunnere kosthold (MerAv), koordineres av Sjømat Norge, Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund og Baker- og konditorbransjens Landsforening. Målet er å øke konsumet av sjømat, frukt, bær og grønnsaker og grove kornprodukter med 20 % i den nye avtaleperioden 2022-2025. De koordinerende organisasjonene har også i 2022 gjennomført månedlig «redaksjonsmøte» knyttet til nettsiden merav.no, samt Facebook og Instagram, som begge har en #MerAv konto.

Tross myndighetenes oppfordring om å spise mer sjømat, frukt, grønt og grovt har forbruket av fisk og sjømat gått ned 12 prosent (regnet som hel usløyd fisk) fra 2015 til 2021. Etter 2021 har forbruket endret seg lite.

Samarbeidsavtale for perioden 2022 - 2025

Som et ledd i å øke innsatsen i #MerAv aktivitetene har de koordinerende organisasjonene signert en samarbeidsavtale med Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG) om #MerAv-aktiviteter for perioden 2022-2025. Partene har gått inn med midler for å sikre fremdrift og utvikling i samarbeidet. Avtalen skal sikre en god gjennomføring av konkurransene #MerAv NM Sunn Mat i Farta, #MerAv NM Sunn Mat i Kantina samt #MerAv samarbeidet med Ungt Entreprenørskap (UE) i den perioden Intensjonsavtalen løper.

Ungt Entreprenørskap (UE) har gjennomført og planlagt aktivitet i Spis #MerAv 2022 for 2211 elever fordelt på 8 fylker. Det er også laget en film som skal brukes som innsalg til skoler og lærere for å jobbe med Spis #MerAv, og som skal vise frem prosjektet og samarbeidet som foregår.

I MerAv-konkurransene som er gjennomført det siste året, vises det både til utfordringer med å få leveranser av gode sjømatprodukter fra grossist/leverandør, og til kunnskapsmangel på tilberedning av sjømat på utsalgssteder. Sjømat Norge ser at det er behov for et kraftig løft for å få opp kunnskapsnivået om sjømat blant barn og ungdom, både når det gjelder kostholdsradene, helsegevinster og tilberedning. Helsedirektoratet må ta en enda større rolle i formidlingen av helsegevinstene og at det er trygt å spise sjømat.

Gjennomføring av EUs dyrehelselov i Norge

EU vedtok i 2016 en ny overordnet forordning som setter rammene for tiltak Kommisjonen og nasjonale myndigheter kan vedta i forhold til kontroll med overførbare sykdommer hos husdyr, akvakulturdyr og ville dyr. Forordningen gjelder også for tiltak som begrunnes med miljøhensyn og tiltak rettet mot overførbare sykdommer. Det er også vedtatt en utledet forordning som gir nærmere bestemmelser knyttet til listeførte sykdommer – herunder ILA. Begge forordningene trådte i kraft fra 21. april 2021.

Mattilsynet har tolket forordningene slik at norske myndigheter ikke har hjemmel til å iverksette tiltak i forbindelse med utbrudd av ILA med mindre Norge etablerer et omfattende utryddelsesprogram mot ILA. Sjømat Norge klaget til ESA og spurte om det er riktig at myndighetene bare kan iverksette tiltak mot ILA-utbrudd dersom ESA hadde godkjent et utryddelsesprogram. Svaret fra Kommisjonen og ESA er at norske myndigheter har hjemmel til å håndtere utbrudd av ILA selv uten godkjent utryddelsesprogram. Dialogen mellom næringen og Mattilsynet fortsetter i 2023 om hvordan ILA skal kontrolleres på basis av havbruksnæringens forebyggende arbeid i kombinasjon med myndighetenes hjemmel til å stoppe kliniske utbrudd av ILA. Dialogen vil også omfatte kriteriene Mattilsynet skal bruke for å vurdere lokalitetene med tanke på risikoklassifisering knyttet til sannsynlighet for utbrudd av listeførte sykdommer.

Fiskevelferd

I året som har gått har Sjømat Norge jobbet med følgende prosesser av særskilt betydning på området:

- Videreutvikling av *Veileder for ivaretagelse av velferd i sjømatproduksjon*.
- Arbeidsgruppemøter for fiskevelferd med fokus på revisjon av tiltaksveileder mot lakselus.
- Innspill til utarbeidelse av Stortingsmelding om Dyrevelferd (Dyrevelferdsmeldingen).
- Avholdt regionale dialogmøter med representanter fra virksomhetene med formål å identifisere indikatorer som brukes gjennomgående langs kysten.

Det er viktig å ha forståelse for, og bevissthet rundt, hva velferd hos fisk i produksjon faktisk betyr. Kort sagt handler velferd om individets subjektive opplevelse av hvordan det mestrer sitt miljø. Fisken kan altså både være frisk og mett, men oppleve frykt og stress, eller ha hatt god velferd i lang tid før en akutt hendelse med død som følge. Velferd handler dermed ikke bare om én faktor, én indikator eller ett forhold, men om et samspill mellom ulike. Dette gjør velferd vanskelig å måle på en enkelt måte, og har medført at det i lang tid har vært brukt to forhold som er målbare, og som kan relateres til velferd, men som ikke er gode kvantifiserbare mål på velferd; disse er nettopp sykdom og dødelighet i produksjon.

Det hersker ingen tvil om at å forebygge sykdom, samt identifisere taps- og dødsårsaker for å redusere dødelighet i sjømatproduksjon, er blant våre viktigste fokusområder. Dårlig helse og velferd henger sammen og kan i ytterste konsekvens føre til død, men det er ikke slik at velferden automatisk

blir tilsvarende bedre dersom sykdomsforekomst eller dødelighet reduseres. Dette understreker behovet for systematisk arbeid med velferd som et eget strategisk satsningsområde.

Sjømat Norge mener at for å kunne ivareta velferd hos fisk på en tilstrekkelig og god nok måte, og for å kunne dokumentere at den er ivaretatt gjennom produksjon, må vi også kunne måle velferd gjennom noen felles kvantifiserbare mål. Kun da kan vi si noe om fiskens velferd i produksjon, og også gi velferdsdata en mer prediktiv verdi som kan settes i sammenheng med nettopp forekomst av sykdom og dødelighet. Velferdsindikatorer for bedre strategisk beslutningstaking i sjømatproduksjon brukes aktivt av virksomhetene i egne internkontrollsystemer, men dataene er fragmentert og lite systematisert, særlig på tvers av virksomhetene. Sjømatprodusenter må dermed legge kunnskapen og erfaringen med bruk av indikatorer til grunn, og komme til enighet rundt noen felles, kvantifiserbare mål på velferd som kan brukes på tvers av virksomhetene. Det er også en fordel at indikatorene er aggregerbare på sikt. Dette er et viktig satsningsområde for Sjømat Norge. Arbeidet fortsetter i 2023 og vil blant annet bestå av et forslag til oppsett og videre dialogmøter med virksomhetene med ovenstående som mål.

Industriutslippsdirektivet

Sjømat Norge har over lang tid påpekt at norske myndigheter må ha et større engasjement og aktivitet i arbeidet med EU-regelverk. Dette gjelder spesielt på sjømatområdet hvor Norge har stor kompetanse. Innenfor EU er sjømatnæringen en liten næring, mens i Norge er den stor. Det gjør også at andre medlemsland i liten grad melder inn problemstillinger knyttet til sjømatområdet. Derfor er det ekstra viktig at Norge har høy deltagelse i ekspertgrupper og forberedende arbeid på dette området.

Erfaringene fra arbeidet med industriutslippsdirektivet er dessverre et eksempel på hva mangelfulle innspill om sjømatindustrien kan lede til. Kravene til utslippsbegrensninger som skal gjelde for slakterier og fiskeforedlingsenheter fra desember 2023, er så strenge at de knapt er etterlevbare og i så fall på basis av store kostnader. Sjømat Norge engasjerte AsplanViak for å utarbeide et referansedokument for slakterier i Norge, og rapporten viser nettopp situasjonen beskrevet over. Ved slutten av 2022 er det ikke uttrykt noen vilje hos Miljødirektoratet (MD) eller KLD til å gi dispensasjoner fra kravene. Sjømat Norge vil sende klage til ESA på bakgrunn av at kravene som skal gjelde fra desember 2023, er satt på sviktende grunnlag og at norske myndigheter derfor har mulighet til å justere kravene. Det siste har MD og KLD avslått.

Erfaringene fra arbeidet med industriutslippsdirektivet er dessverre ikke de eneste når det gjelder manglende norsk deltagelse i arbeidet opp mot EU. Norske myndigheter er generelt for fraværende i faglige prosesser i forkant av regelverksarbeid. Dette gjør at norske interesser ikke blir godt nok ivaretatt. Spesielt på sjømatområdet hvor Norge er så sentrale, vil norske myndigheter kunne ha stor påvirkningskraft hvis man velger å bidra mer. Norske myndigheter har også generelt en holdning hvor de søker å holde avstand til næringslivet. Dette i motsetning til mange andre land som aktivt arbeider for å fremme interessene til egen industri.

Bearbeidingsutvalget

Bearbeidingsutvalget ledet av Kathrine Tveiterås leverte sin rapport til fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran i mars. Etter en bred prosess innad i organisasjonen leverte Sjømat Norge sitt hørings svar før fristen 1. juni 2022. Bearbeidingsrapporten inneholder et bredt spekter av forslag til tiltak.

Bransjegruppen og styret har valgt ut kjerneområdene som administrasjonen skal fokusere på i sin

oppfølging. Overordnet er dette industriens plass i fiskeripolitikken og behovet for handling. Konkret fokuseres det på tilgang til råstoff, herunder fiskesalgslagenes rolle og balansen på markedsplassen, arbeidsmiljøloven, bekjempelse av kriminalitet og markedsadgang.

Sjømat Norge har hatt møter med embetsverket og politisk ledelse i NFD, Næringskomiteen og de politiske partiene på Stortinget, der vi har presentert høringssvaret og Sjømat Norges foretrukne prioriteringer. I tillegg har Sjømat Norge arrangert seminarene «Industriens plass i fiskeripolitikken» og «Kyst, Fisk og Framtid» der rapporten fra Bearbeidingsutvalget var tema.

Råstofftilgang

Én av utfordringene for fiskeindustrien er tilgang på råstoff og organiseringen av førstehåndsomsetningen.

Sjømat Norge har lenge rettet oppmerksomheten mot førstehåndsomsetningen av fryst hvitfisk. I 2022 endret salgslagene regelverket for omsetning av ombordfryst torsk og sei, der reder i en prøveordning pålegges å tilby minst 50 % av kvotene på torsk og sei på auksjon. Denne prøveordningen med delvis auksjonsplikt skal evalueres av Nofima med sluttdato 15.06.2023. Etter Sjømat Norges oppfatning er det prematurt å trekke konklusjoner om effektene av prøveordningen allerede etter ett år og mener det er nødvendig å utvide evalueringsperioden med minimum 1 år.

Sjømat Norge vil fortsette å arbeide for å bedre vilkårene for industrien i omsetning av pelagisk fisk og fersk fisk. For pelagisk fisk er det særlig krevende at det innføres proteksjonistiske tiltak i våre naboland som påvirker råstofftilgangen til norsk industri. Færøyene har hatt landingspåbud for sild og makrell siden 2018, og fra januar 2023 innføres det nye landingspåbud i Storbritannia. Sjømat Norge kjemper for like konkurransevilkår, og mener derfor at Norge ikke kan godta at våre naboland innfører slike restriksjoner i handelen med råvarer.

Sjømat Norge arbeider aktivt for å få en bedre balanse mellom partene i førstehåndsomsetningen av fisk. Vi har møtt spesielt store utfordringer hos Norges Sildelagslag. Sjømat Norge legger til grunn at dommen fra Gulating lagmannsrett (se eget punkt under), som ble rettskraftig 20. desember 2022, vil bidra til bedret samarbeid mellom Sildelaget og Sjømat Norge, og at Sildelaget blir mer lydhøre for industriens behov fremover.

Rettsak Norges Sildesalgslag

Sjømat Norge har lenge påpekt at Norges Sildesalgslags offentliggjøring av sensitiv prisinformasjon bryter med loven, og at den er skadelig for den norske sjømatindustrien. Sjømat Norge har i en årrekke forsøkt å få Sildelaget, som har enerett til å organisere førstehåndsomsetningen i pelagisk sektor (sild, makrell, mv), til å begrense informasjonen som publiseres gjennom lagets digitale omsetningsplattform. Alle registrerte leverandører og kjøpere får tilgang til informasjon om inngitte bud i auksjonene, og hvem som kjøpt de ulike partiene til hvilken pris. Sjømat Norge har lenge påpekt at dette er svært problematisk, ikke minst fordi en rekke av kjøperne er utenlandske selskap som dermed får innsyn i alt av innkjøp norske konkurrenter foretar seg på detaljert nivå. Norske selskap har ikke tilsvarende innsyn, ettersom Sildelagets omsetningsmonopol bare omfatter norske fangster. Ettersom Sildelaget ikke var villig til å endre sin praksis, valgte Sjømat Norge å stevne Sildelagets praksis for retten.

Saken ble behandlet i Bergen tingrett i februar 2021, og dom i saken ble avgitt i slutten av april 2021. Tingretten kom til at Sildelagets tilgjengeliggjøring av prisinformasjon er utøvelse av offentlig

myndighet og at forvaltningsloven kommer til anvendelse, men at det ikke har «konkurransmessig betydning» for dem opplysningene gjelder å holde informasjonen hemmelig og at opplysningene derfor ikke er underlagt taushetsplikt. Konklusjonen fra tingretten var uakseptabel for Sjømat Norge, og saken ble derfor anket til lagmannsretten.

I forkant av rettsdrøftelsene ble det på nytt forsøkt å finne ut om det var grunnlag for forlik mellom partene, men møtene om forlik førte ikke frem.

Rettsforhandlingene i ankesaken ble gjennomført i Gulating Lagmannsrett fra 30. mai til 9. juni 2022. I dommen som ble avsagt 24. august 2022 ga Gulating lagmannsrett Sjømat Norge medhold i vår vurdering av at praksisen bryter med forvaltningsloven. Lagmannsretten slo fast at Sildelaget har hjemmel til å offentliggjøre pris i fiskesalgslagsloven, men at fiskesalgslagsloven ikke går foran annen lovgivning. Det ble slått fast at praksisen med deling av prisinformasjon er i strid med taushetspliktbestemmelsene i forvaltningsloven. Lagmannsretten har drøftet hva som skal til for at salgslagene ikke skal bryte med taushetsplikten og har derigjennom gitt en anbefaling på hvordan praksis kan være. Sjømat Norges tolker lagmannsrettens uttalelser utelukkende som en anbefaling, og anser det slik at saken i praksis sendes tilbake til partene for drøfting av hvordan praksis fremover bør være.

Sildelaget anket dommen til Høyesterett. Hvitfisklagene sluttet seg til anken siden de mente at dommen ville legge føringer for deres omsetning og informasjonen de gir fra omsetningen. Høyesteretts ankeutvalg tillot ikke at anken ble fremmet for Høyesterett. Dommen fra Gulating lagmannsrett ble dermed rettskraftig 20. desember 2022.

Sjømat Norge finner det naturlig at kjøpersiden og Sildelaget i fellesskap finner frem til en omforent løsning på hvordan og når informasjon skal tilgjengeliggjøres fra Sildelagets omsetningsplattform, samt hvem som skal ha tilgang til opplysningene.

Kvoteutvalget 2.0

I jobben med ny kvotemelding 2.0 nedsatte regjeringen en referansegruppe. Sjømat Norge var representert i referansegruppen som diskuterte ulike forslag til løsninger. Sjømat Norge har vært tydelig i sine tilbakemeldinger, både i referansegruppen og i vårt hørings svar til Nærings- og fiskeridepartementet, om sentrale temaer i den nye kvotemeldingen som regjeringen har varslet de vil legge fram for Stortinget. Det er viktig at konsekvensene for landindustrien ved forslagene som fremsettes må utredes i alle høringsnotat fra departementet. Sjømat Norge mener konsekvensene for industrien må fremgå tydelig i meldingen som sendes Stortinget.

Forutsigbare og gode rammevilkår også for fiskeindustrien er avgjørende for at hele fiskerinæringen skal kunne utvikle seg, skape lønnsomme arbeidsplasser og bidra til en økt verdiskapning langs hele kysten.

Arbeids- og ressurskriminalitet

Sjømat Norge har også i 2022 arbeidet med problemstillinger knyttet til arbeidslivskriminalitet og ressurskriminalitet i fiskerinæringen. Etterlevelse av regelverket er avgjørende for å sikre like konkurransevilkår i næringen og bærekraftig forvaltning av de villlevende marine ressursene.

Sjømat Norge erfarte at den fysiske fiskerikontrollen var bedre i både 2021 og 2022 enn tidligere år. Dette er avgjørende, da man ikke klarer å bekjempe kriminalitet i næringen uten en god lokal tilstedeværelse av Fiskeridirektoratet.

For å bekjempe arbeidslivskriminaliteten jobber Sjømat Norge sammen med flere andre organisasjoner gjennom prosjektet "Kvit fisk". Formålet med «Kvit fisk» er å samarbeide tettere med tilsynsetatene for å sikre et ryddig arbeidsliv og etterlevelse av regelverket. Sjømat Norge har jobbet for å styrke A-krimsentrene, og i 2022 ble A-krimsentret i Troms og Finnmark etablert etter påtrykk fra Sjømat Norge. Vår erfaring er at A-krimsentrene er en nyttig konstruksjon for å sikre samarbeid mellom ulike kontrolletater. Dette ser vi spesielt gjennom arbeidet som A-krimsentret i Nordland har gjort for å slå ned på arbeidslivskriminalitet i fiskerinæringa. Sjømat Norge har forventninger om at en utvidelse av antall A-krimsentre vil bety mye for bekjempelsen av arbeidslivskriminalitet fremover.

Permitteringsadgang for fiskeindustrien

Sjømatnæringen har i dag unntak fra alminnelige permitteringsregler gjennom folketrygdloven og dagpengeforskriften. Sjømatnæringen er fritatt lønnsplikt ved permittering som gjør at arbeidsgivere ikke behøver å betale ut lønn til permitterte ansatte de første 15 dagene av permitteringen, i tillegg til en kortere frist for å varsle permitteringer.

I forbindelse med Regjeringens forslag om å innføre grunnrenteskatt i havbruk har det også oppstått en debatt om permitteringsregelverket, spesielt i forhold til fiskeindustribedrifter som benytter råstoff fra havbruk. Sjømat Norge har sammen med NNN hatt møte med politisk ledelse i Arbeids – og inkluderingsdepartementet der temaet var permitteringsordningen for fiskeindustribedrifter. Der ba vi om at det skulle bli nedsatt et partssammensatt utvalg som kan utrede hele permitteringsordningen for fiskeindustribedrifter.

Skattlegging av sjømatnæringen

Verdifastsettelse av havbrukstillatelser

Regjeringen Solberg foreslo i statsbudsjettet for 2022 at havbrukstillatelser ikke skulle verdsettes etter kostpris, men ut fra markedsverdi. Dette ble vedtatt også i det endelige statsbudsjettet for 2022. Samtidig ble satsene for formuesskatt og utbytteskatt økt kraftig i forliket mellom Støre-regjeringen og SV.

Den generelle skjerpelsen har vært negativ for alle deler av norskeid næringsliv. Sjømat Norges medlemmer er i stor grad norsk- og lokalt eid. For fiskeindustrien og andre deler av de marine næringene som har lav avkastning er dette svært utfordrende.

Konsekvensen for lakse- og ørretprodusentene blir svært stor grunnet endret verdifastsettelse. Skattemyndighetene utarbeidet en veileder som legger til grunn at havbrukstillatelsene har samme verdi som salg av vekst via statens auksjonssalg. Dette fører til at verdien på tillatelsene blir kunstig oppblåst, noe som gir en dramatisk økning i skattetrykket på havbruksselskap som ikke er børsnotert.

Sjømat Norge har i løpet av 2022 arbeidet for å få endret verdifastsettelsen til sjablongmessige verdier. Vårt primære ønske var gjeninnføring av kostpris slik verdi fastsettes i andre primærnæringer, sekundært at det måtte utarbeides en sjablongmessig modell utarbeidet i samarbeid med KPMG. Vi har spilt inn at en mer riktig verdifastsettelse vil være å redusere verdien fra auksjonspris med minimum 50 %. Tillatelser i gule og røde områder bør få henholdsvis 60 % og 70 % rabatt. Det er arbeidet politisk med dette gjennom hele 2022.

Sjømat Norge har også arbeidet opp mot Skatteetaten og regjeringen for å få en bedre skatteveileder. Vi har brukt vesentlige ressurser på felles skattejuridisk rådgivning til våre medlemsbedrifter slik at de skal være i stand til å foreta riktig verddivurdering av sine tillatelser.

Forslag om innføring av grunnrenteskatt på laks- og ørretproduksjon

Regjeringen foreslo 28. september å innføre en kontantstrømbasert grunnrenteskatt, 50 % økning i produksjonsavgiften samt en ny naturressursskatt på norsk havbruksnæring. Regjeringens grunnrenteskatt er innført fra 01.01.23 – tre dager før høringsfristen utløp, og flere måneder før Stortinget skal ta stilling til saken. Økningen i produksjonsavgiften kom allerede i statsbudsjettet for 2023 og ble vedtatt av et enstemmig Storting. Forslaget om en ny kontantstrømbasert grunnrenteskatt kom kun to år etter at Stortinget vedtok en ny særskatt for havbruksnæringen i form av produksjonsavgift. I kombinasjon med salg av tillatelser har produksjonsavgiften gitt myndighetene milliarder i inntekter utover ordinær skatt. Næringen har vært positiv til denne skatten og hvordan den har kompensert storsamfunnet og lokalsamfunnene for lån av areal til produksjon av fisk. Det var overraskende at regjeringen fremmet forslaget ettersom begge regjeringspartier tydelig hadde gått imot innføring av en ny grunnrenteskatt i valgkampen.

Konsekvensene av regjeringens forslag kunne observeres umiddelbart etter annonseringen:

1. Børsverdier for over 50 milliarder kroner forsvant fra Oslo bør. Internasjonale investorer, gründere, eiere og norske pensjonsfond og småsparere tapte store verdier.
2. 35 milliarder kroner i planlagte investeringer ble enten nedskalert, avlyst eller utsatt.
3. Flere mottok permitteringsvarsler.
4. Kontrakt-markedet for laks forsvant mer eller mindre helt som følge av regjeringens foreslåtte normpris.
5. Inntektene fra auksjonen av tillatelser for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret falt kraftig (cirka 4,5 milliarder kroner)
6. Flere tillatelser for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret forble usolgt.
7. Lakse- og ørretprodusentene har hatt mulighet for å kjøpe deler av veksten i fast pris fra staten. Dette salget ble gjennomført forut for regjeringens forslag. Vekst kjøpt til fastpris ble tilbakelevert ettersom det ikke lenger var regningssvarende.

Sjømat Norge har en rekke ganger kritisert regjeringens prosess og advart mot regjeringens skattemodell. Sjømat Norge mener at en kontantstrømbasert grunnrenteskatt ikke passer norsk havbruk og havbrukets verdikjede. Sjømat Norge mener også regjeringens prosess har vært klanderverdig. At skatten foreslås innført før næringen, Stortinget eller regjeringen vet hvordan den blir seende ut, mener Sjømat Norge er å drive skattlegging i blinde.

Politisk arbeid og medlemsarbeid

Sjømat Norge har i perioden etter regjeringens annonsering møtt alle partiene på Stortinget om saken, holdt foredrag om forslaget på en rekke seminarer og konferanser, og hatt tett dialog med politiske aktører i berørte kommuner og fylker. I tillegg har organisasjonen hatt et tett og godt samarbeid med Biomarint Forum og Sjømatbedriftene. Sjømat Norge har også hatt en rekke møter med representanter for regjeringen, herunder Finansminister Trygve Slagsvold Vedum, Fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran, statssekretær ved Statsministerens kontor Wegard Harsvik, statssekretær i Finansdepartementet Erlend Trygve Grimstad og politisk rådgiver Anette Kristine Davidsen. Sjømat Norge opplever at det har vært konstruktive møter og samtaler, men at vi står langt fra hverandre i sak.

Sjømat Norge har også gjennomført ukentlige nettmøter med medlemmene samt et eget fysisk møte på Gardermoen i oktober. Administrasjonen mener dette har vært nyttig for å få løpende tilbakemeldinger på Sjømat Norges arbeid samt for å informere medlemsmassen om utviklingen i saken.

Administrasjonen i Sjømat Norge har i tett samarbeid med styret jobbet med å ferdigstille organisasjonens høringsuttalelse. I høringsuttalelsen anbefaler Sjømat at:

1. **INNFØRINGEN AV NYTT SKATTEREGIME UTSETTES:** Det må brukes mer tid på å konsekvensutrede, behandle og vedta en framtidig, forutsigbar skattemodell for havbruksnæringen. Sjømat Norge mener skatten må utformes før den kan vedtas av Stortinget, og at den må vedtas av Stortinget før den kan innføres.
2. **DET INNFØRES EN TIDSAVGRENSET OVERGANGSORDNING SOM SIKRER FELLESSKAPET DE SAMME INNTEKTENE** som i regjeringens forslag. Dette i en overgangsperiode inntil ny ordning innføres 1. januar 2024.
3. **ALTERNATIVE MODELLER UTREDES, BL.A. EN NORSK, REGIONALISERT VARIANT AV FÆRØYSK MODELL FOR INNHEMING AV GRUNNRENTEN:** Dette er en etablert modell som fungerer på Færøyene og Island, og som kan tilpasses norske forhold. Modellen baserer seg på overskudd ved at det er en trinnvis produksjonsavgift som tar hensyn til differansen mellom pris og produksjonskostnader. Avgiften øker med økende lønnsomhet. Den må regionaliseres slik at det tas hensyn til ulike kostnadsnivåer langs kysten. Bunnfradrag kan lett etableres, og skatten er ubyråkratisk for både selskap og myndigheter.

Skatteutvalget

Solberg-regjeringen nedsatte 18. juni 2021 et eget skatteutvalg for å ta en helhetlig gjennomgang av skattesystemet.

Sjømat Norge nedsatte i desember 2021 et internt utvalg som skulle forberede våre posisjoner frem mot Skatteutvalgets fremlegging. Sjømat Norges interne utvalg besto av Edmund Broback, Britt Kathrine Drivenes, Alex Vassbotn, Kristian Ellingsen, Aino Olaisen, Arne E. Karlsen og Ove Løfsnes. Mandat og sammensetning av Skatteutvalget tilsa at vi måtte være forberedt på at spørsmålet om grunnrenteskatt på havbruk ville bli en aktuell politisk prosess i løpet av 2023. For å sikre at våre vurderinger var faglig treffsikre ble det gjennomført rådgivning fra både samfunnsøkonomer og skattejurister. Sjømat Norges interne utvalg anbefalte at vi bør jobbe for å videreføre dagens merskatte regime med produksjonsavgift og salg av vekst.

Utredningen fra Skatteutvalget ble presentert i desember 2022. Kort oppsummert foreslår utvalget at det bør være et prinsipp at det innføres grunnrenteskatt i næringer der det kan forventes grunnrente over tid. I tillegg til vannkraft og petroleum peker utvalget på vindkraft, havbruk og fiskeri som andre grunnrentenæringer. Utvalget slår fast at det bør være en løpende vurdering av hvilke andre næringer som skal underlegges et grunnrenteskatteregime. Utvalget viser til NOU 2014:13 Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi hvor også skogbruk og frekvensforvaltning er nevnt, og til SSB som i tillegg peker på mineralnæringen som næringer med grunnrente. Spørsmålet om innføring av grunnrenteskatt er altså ikke en diskusjon om havbruksnæringen som sådan, men en skattepolitisk sak på et ideologisk og prinsipielt nivå.

Videre viser utvalget til at det er flere metoder for å innhente grunnrente. Det kan skilles mellom overskuddsbaserte metoder og bruttobaserte metoder. I denne sammenheng benyttes overskuddsbaserte metoder som en samlebetegnelse på metoder som avhenger av lønnsomheten i virksomheten, mens bruttobaserte metoder er uavhengige av lønnsomheten. Overskuddsbaserte metoder kan være grunnrenteskatter, eierandeler eller auksjoner. Bruttobaserte metoder kan være produksjonsavgifter, royalty eller eiendomsskatt. Utvalget slår med dette fast at havbruksnæringen allerede betaler grunnrenteskatt både igjennom auksjon av tillatelser, produksjonsavgift og enkelte steder eiendomsskatt.

Skatteutvalget peker på at det er problematisk å innføre grunnrenteskatt på etablerte næringer, og at slik skattlegging bør innføres tidlig. Samtidig ser de at dette øker statens risiko ettersom staten ved tidlig innføring blir partner også på risikosiden.

På fiskerisiden påpeker rapporten at det har vært økt lønnsomhet i flåten de siste årene, samtidig som den realiserte grunnrenten begrenses av et omfattende reguleringsregime. Utvalget mener uansett at grunnrenteskatt på fiskeriene bør utredes med sikte på å innføre en slik skatt snarest mulig. Utvalget foreslår også at man bør vurdere å innføre salg av grunn- og strukturvoter når disse skal reforderes i 2026. De løfter også inn salg av tillatelser på nye fiskeri som kongekrabbe og leppefisk, og det er grunn til å tro at dette kan være aktuelt både for raudåte, pukkellaks og snøkrabbe. Det foreslås også at fiskeritillatelser skal verdifastsettes til markedsverdi og ikke kostpris.

Sjømat Norge vil følge opp prosessen med Skatteutvalgets rapport i 2023.

Havbruksutvalget

Den 8. oktober 2021 oppnevnte regjeringen Solberg et utvalg som skal se på hvordan tillatelsessystemet for akvakultur bør innrettes for fremtiden. Med regjeringsskiftet ble det gjort noen få endringer i mandatet, samt mindre justeringer i sammensettingen av utvalget. Utvalget ledes av professor Linda Nøstbakken og består i liten grad av representanter med praktisk, veterinærfaglig og biologisk kompetanse fra næringen. Næringen er i utvalget representert med Henrik Hareide (Sjømat Norges representant) og Håvard Høgstad (Sjømatbedriftenes representant).

Konklusjonen fra Havbruksutvalget vil kunne få store konsekvenser for den fremtidige forvaltningen av næringen. Styret prioriterte derfor saken og nedsatte en arbeidsgruppe som skal gi våre råd og innspill til utvalget.

Arbeidsgruppen har brukt innspillsportalen til å spille inn temaer som gruppen har ansett som viktige. Sjømat Norge har også vært representert i en referansegruppe. Dessverre har utvalget i liten grad benyttet denne referansegruppen i sitt arbeid.

Utvalget skal etter planen fremlegge sitt arbeid (en NoU) i slutten av mars 2023. Etter fremleggelsen vil det i større grad være mulig for Sjømat Norge å ta stilling til og gi innspill til utvalgets konklusjoner, og ikke minst når/hvis utvalgets forslag blir fulgt opp med forslag til lov/ forskriftsendringer.

Biosikkerhetsutvalget

Styret nedsatte den 9. mars 2022 et topplederforum som skulle vurdere tiltak for bedring av biosikkerheten i havbruket. Arbeidet til forumet ble forankret i en toppledersamling avholdt under Sjømat Norges årsarrangement i 2022.

Topplederforumet har konkludert med råd på overordnet tiltaksnivå, og styret har gitt sin tilslutning til disse. Styret har vedtatt at arbeidsutvalgene til havbrukslagene og sektorgruppene til MiljøVet og Teknologi og Service blir forelagt rådene for vurdering av hvordan de kan operasjonaliseres og konkretiseres, og også for en vurdering av om flere medlemsbedrifter skal dras inn i prosessen.

Topplederforumet er styringsgruppe for denne fasen av arbeidet. Forumet tar sikte på å slutføre sine tilrådninger basert på regionale og sektorielle råd til styremøtet som avholdes i starten av mars 2023. Styret vil da ha tid til å kunne avgi innstilling til avsluttende topplermøte som arrangeres under årsarrangementet 2023.

Stamfiskutvalget

I 2020 og 2021 ble det importert ca. 35 millioner rognkorn fra Island årlig for å dekke behovet for rognleveranser gjennom sommeren (off-season rogn). I 2022 ble det importert 65-70 millioner rognkorn. Økningen skyldes delvis at flere norske rognprodusenter fikk påvist ILA, noe som medførte at det ikke har vært ledig rognkorn på markedet fra tidlig vår til slutten av 2022. Uten import fra Island hadde norsk lakseproduksjon potensielt gått glipp av en betydelig produksjon de neste 1,5 – 2,5 år. Dette strider mot de politiske ambisjonene om vekst i næringa og er et direkte hinder for ambisjonen om eksport av rogn fra Norge.

Bransjegruppe havbruk ønsket at Sjømat Norge skulle ha en strategi for å sikre en god og hensiktsmessig regulering av denne delen av verdikjeden. Det er en rekke forhold som må hensyntas ved utformingen av en slik strategi, blant annet produksjonsstrategiene til de ulike avlsselskapene. Det ble derfor nedsatt et utvalg for å se på den fremtidige forvaltningen av stamfiskhold og rognproduksjon, og fremlegge et forslag om dette for myndighetene. Utvalget vil oversende sitt forslag i begynnelsen av 2023.

Havbruk til havs

Havbruk til havs (HTH) har et stort potensial for eksportrettet jobb- og verdiskaping. Det vil også skape store ringvirkninger for teknologiutvikling og norsk leverandørindustri.

NFD følger en ambisiøs plan for arbeidet med regelverksutvikling for HTH. I mai 2022 avga Sjømat Norge høringsuttalelse på departementets forslag til regulatorisk rammeverk (areal og tillatelser). I høst har departementet avholdt innspillmøter for HMS og teknisk regelverk. Det er hverken sendt ut høringsforslag på dette temaet eller på regelverk for fiskehelse og fiskevelferd.

8. november 2022 slapp NFD en pressemelding med hovedpunkter fra endringer i regelverket som skal tilrettelegge for HTH. Av punktene som er sluppet har vi merket oss følgende som enten avviker fra opprinnelig forslag eller som ikke samsvarer med vårt høringsinnspill:

- 25års levetid på tillatelse. Vårt forslag var 50 år.
- Forlengelse er ikke kommentert i pressemeldingen. Forslaget i høringsnotatet var 5 år. Vårt forslag var 20 år, da tiden for forlengelse må gi tilstrekkelig insentiv til å gjennomføre levetidsforlengelseprosjekt på verft.
- Tillatelsen knyttes til én bestemt lokalitet og ett bestemt akvakulturanlegg. Vi foreslo at et større område bør avsettes og områdeansvar tildeles for langsiktig planlegging av god biosikkerhet, beredskap og infrastruktur.

Sjømat Norges innspill til myndighetene er behandlet i Faggruppe eksponert havbruk og forankret i Sjømat Norges strategi for havbruk til havs.

Organisering av myndighetsansvar for tilsyn med dykkervirksomhet

Også i 2022 har Sjømat Norge arbeidet med dykkersaken. Basert på et forslag fra Arbeids- og sosialdepartementet gikk Stortinget i mai 2021 inn for å endre arbeidsmiljølovens virkeområde til å omfatte alt av dykkeroperasjoner, selv når dykkingen utføres av sjøfolk. Dette innebærer et brudd med et etablert skille mellom sjøfart og landbasert virksomhet i norsk og internasjonal rett. Det er ennå ikke avklart fra myndighetenes side hvordan lovendringen skal håndteres i praksis. Senest sist

høst har Sjømat Norge avgitt høringsuttalelse på et forslag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet om oppfølging og implementering av lovendringen.

Rederiskatt

Dagens støtteordninger for norsk skipsfartsnæring er ikke tilpasset sjøfarten tilknyttet havbruket. Blant annet skaper myndighetenes tolkning av kravet til utseilt distanse stor usikkerhet for rederiene. For Sjømat Norge er det viktig at begrensninger i akvakulturregelverket ikke utelukker rederiene fra viktige rammevilkår for sjøfarten. Dette er bl.a. påpekt i Sjømat Norges høringsuttalelse til Finansdepartementets forslag til endringer i rederiskatteordningen.

Paul Birger Torgnes (sign)
Styreleder

Inger-Marie Sperre (sign)
1. nestleder

Tor Anders Elvegård (sign)
2. nestleder

Stig Nilsen (sign)

Line Ellingsen (sign)

Rita Karlsen (sign)

Gunnar Haagensen (sign)

Øyvind Oaland (sign)

Guri Lerøy Riple (sign)

Kristine Hartmann (sign)

Geir Ove Ystmark adm.dir. (sign)